

Oponentský posudek bakalářské eseje

Jakub Ferjenčík „Ladislav Sutnar a Karel Teige: morálka a grafický design“

FHS UK, Praha 2013

Vedoucí práce: ak. mal. Ditta Jiříčková

1) *Problém vlastního vymezení tématu a smyslu práce*

Autor práce, který na sebe prozrazuje, že hodlá zaměřit své další studium na praktické ovládnutí grafického designu, rozhodně našel podnětné a přitažlivé téma: srovnání dvou mimořádných osobností spojených s tuzemským grafickým designem ve světle morálních nároků je tématem nejen dosti originálním, ale rozhodně i potřebným a závažným. Tázání se po úloze a nutnosti morálních vymezení je trvalou potřebou každé společnosti, přičemž v některých dobách – s velkou pravděpodobností právě v té naší – vystupuje jako ještě o něco důležitější. Přes psychologickou, ideovou a intelektuální rozdílnost měli oba umělci, jak se dovídáme, zásadní společnou vlastnost – přijali za svoji „službu veřejnosti“ a ve své práci prosazovali grafická řešení, která odpovídala jejich nejlepšímu přesvědčení o grafické hodnotě. Hlavním sledovaným motivem práce se tak stává vztah obou k „*službě veřejnosti, společenské odpovědnosti a morálce*“ (s. 6). Zároveň autor bakalářské práce přijímá vhodné omezení na grafický design a typografii, v nichž lze nalézt lépe společný jmenovatel obou srovnávaných autorů.

2) *Otázka metodičnosti přístupu*

Skladba kapitol potvrzuje převažující ujasněnost přístupu. Po Úvodu, který stručně charakterizuje záměr a postup úvah, se autor zmiňuje o své motivaci, přijatelně omezuje dané téma, odkazuje k použitým zdrojům. V kapitole Co míním morálkou autor poněkud vyhyčlivě ztotožňuje „morálku“ s jakousi „významovou zkratkou“. Alespoň částečně potřebné definiční vymezení zachraňuje poněkud stručný odkaz na Jana Sokola. Dále připomíná autor dobový kontext a osudy ústředních aktérů. Těžiště práce lze očekávat v kapitole Texty a myšlenky, která podstatně mapuje názory Teigeho a Sutnar. V závěru pak shromážděné poznatky autor sumarizuje, chybí mi ovšem zásadnější zobecnění, které by přesahovalo konkrétní faktografii.

3) *Věcné poznámky*

K. Teige (1900 – 1951) a L. Sutnar (1897–1976) jsou pro generační blízkost ideálními objekty srovnání. Ovšem některé formulace v textu poněkud zaskočí. Lze pokládat 34 letého Teigeho za mladého (s. 6)? Lze Teigovo vystřízlivění z komunistické ideologie, ke kterému došlo v druhé polovině 30. let (tedy zhruba v jeho 36-38 letech), pokládat za „sklonek života“ (s. 48)? Opravdu se Sutnar nevrátil do vlasti jen z obavy před fašismem, když Osvobození přežil o 31 let (s. 48)?

4) *Hodnota pramenů a poznámkového aparátu*

Pro uskutečnění svého záměru potřeboval autor především osobní stanoviska obou protagonistů, která vyhledal v aktuálně dostupných monografiích Teigeho a Sutnara, jakož i dalších pracích o avantgardě a designu.

Nutnou teoretickou výbavu čerpá autor z literatury umělecko-historické, umělecko-teoretické, historické a ve velmi omezené míře filozofické. Pro pevnější vymezení souvislosti grafické práce a zodpovědnosti a morálky mi osobně chybí větší podíl týkajících se právě etiky.

Bibliografické údaje jsou zapsány správně, u internetových zdrojů jsou uvedeny expirace, správně je citována použitá literatura. Poznámkový aparát je využit k odkazům na citované prameny a drobné poznámky k textu.

Zbývá poznamenat, že adekvátním způsobem autor pracuje i s obrazovými zdroji, které se v pracích podobného typu dostávají na úroveň textových pramenů.

5) Jazyková stránka práce

Jistě dobře míněná snaha učinit práci přístupnou a čtivou bohužel často vede k poněkud žurnalistickému a beletristickému jazyku, který není zcela slučitelný s neutrálním a formálnějším odborným jazykem.

Příkladem za jiné je použití nespisovného slova „zabejčenost“, které svou expresivitou čtenáře sice zaujme, ale poněkud podkopává očekávaný neutrální, věcný a nezaujatý postoj odborné práce. V odborném textu také není místo pro různé subjektivní glosy (např. míra úspěšnosti absolvování kurzů kreativního modulu – s. 9). V odborném textu nemohou působit dobře poznámky typu: „Máte-li pocit, že mi někde v textu chybí citace, téměř jistě se jedná [o] odkaz na některou z těchto tří publikací.“ (s. 12)

6) Závěrečné hodnocení

Mě osobně, jako byvšího grafického úpravce, rozhodně zaujal a potěšil vyspělý grafický styl autora, jeho schopnost lehkým náznakem evokovat avantgardní typografii. To ovšem není hlavním smyslem bakalářské práce, která má prokázat schopnost autora zařadit se do některého z diskurzů společenskovedních oblastí. To se podle mého mínění práci tak docela nepodařilo. Poněkud předčasný ústup z aspirace na alespoň částečné filozofické uchopení problému morálky ochudil práci o jeden důležitý rozměr. Nicméně práce doložila schopnost systematické práce a nutný stupeň vědecké metodičnosti. Práce také ověřila autorovu schopnost hermeneutické práce s literaturou, její kritické prověřování. Řada úvah ale zasloužila hlubší uvážení.

Práci doporučuji k obhajobě, moje hodnocení je „velmi dobře“, tedy „2“.

Aleš Svoboda, oponent, 12. 9. 2013